

**Procés participatiu per a l'elaboració del Pla Estratègic
de la Ramaderia Extensiva de Catalunya 2021 - 2030**

Sessió territorial 5 – Comarques gironines

RESUM DE LES APORTACIONS

La Vall den Bas, 8 de novembre de 2021

**Pla Estratègic
per la ramaderia
extensiva
a Catalunya
2021-2030**

Índex

1. INTRODUCCIÓ	4
2. DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ	5
3. ASSISTENTS	6
4. TERRITORIALITZEM EL DIAGNÒSTIC	6
5.1. SOBRE LA BAIXA RENDIBILITAT ECONÒMICA	6
5.2. SOBRE LA FALTA DE TEIXIT ASSOCIATIU	7
5.3. SOBRE LA FALTA DE RELLEU GENERACIONAL	7
5.4. SOBRE EL CONFLICTE AMB LA FAUNA SALVATGE	7
5.5. SOBRE L'APLICACIÓ DE LA PAC	8
5.6. SOBRE L'ESTRICTA NORMATIVA HIGIÈNICO-SANITÀRIA	8
5.7. SOBRE LA DIFICULTAT D'ACCÉS ALS RECURSOS	8
5.8. SOBRE EL DESCONEIXEMENT DEL SECTOR PER PART DE LA POBLACIÓ CIVIL	9
5.9. SOBRE LA MANCA DE FORMACIÓ	10
5.10. ALTRES	10
6. PRIORITZACIÓ DE LES PROBLEMÀTIQUES	11
7. PROPOSTES PER EIXOS	12
7.1. EIX 1. PRODUCCIÓ RAMADERA SOSTENIBLE	12
7.2. EIX 2. CADENA DE VALOR	13
7.3. EIX 3. GESTIÓ DEL TERRITORI	13
7.3. EIX TRANSVERSAL 1. PARTICIPACIÓ I GOVERNANÇA	14
7.4. EIX TRANSVERSAL 2. VALORITZACIÓ, COMUNICACIÓ I PROMOCIÓ	15
7.5. EIX TRANSVERSAL 3. RECERCA, CONEIXEMENT I INNOVACIÓ	16

1. Introducció

El Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural ha promogut la redacció d'un document de treball anomenat "**Bases per al desenvolupament d'un Pla Estratègic de la Ramaderia Extensiva a Catalunya 2021-2030**".

El document recull un primer **esborrany** tècnic de per on pot anar el futur Pla Estratègic i un **diagnòstic preliminar** sobre la situació de la ramaderia extensiva a Catalunya. També incorpora els criteris de **disseny d'un ampli procés de participació** i algunes **accions** que dins d'un programa pilot ja es podrien posar en marxa durant el 2021.

Al llarg del 2021, concretament passat l'estiu, s'ha **impulsat un procés participatiu per contrastar el document i millorar-lo** en tots aquells aspectes que se'ls hagi pogut passar per alt a l'equip redactor.

El procés participatiu es va iniciar el 20 de setembre amb una sessió informativa (es pot visualitzar la gravació de la sessió al següent enllaç: <https://participa.gencat.cat/processes/PEREC/f/3273/>).

Aquest informe recull resum les aportacions fetes durant la cinquena sessió territorial, en aquest cas, la corresponent a les Comarques Gironines i que es va celebrar a La Vall d'en Bas. Els resultats d'aquesta sessió es complementaran amb les aportacions rebudes a través d'un qüestionari on line, la sessió de diagnòstic i la resta de les sessions territorials.

2. Desenvolupament de la sessió

Aquesta sessió de treball va tenir lloc el dia **8 de novembre de 2021, de 19 a 21.30 hores**, a La Vall d'en Bas, a Can Trona.

Els objectius d'aquesta sessió eren, bàsicament, els següents:

- Contrastar i completar el diagnòstic en clau territorial.
- Prioritzar les problemàtiques.
- Proposar possibles mesures .

Per assolir aquests objectius, es va seguir aquest **ordre del dia**:

19.00 - Presentació i benvinguda.

I PART

19.10 - Debat: "Territorialitzem el diagnòstic" - Plenari

20.10 - Priorització dels problemes.

II PART

20.20 - Propostes per eixos – En grups

20.40 - Debat plenari sobre les possibles mesures i per explorar el grau d'acord

21.25 - Properes passes – Nominació de les persones enllaç.

21.25 - Cloenda.

3. Assistents

Van assistir un total de **24 persones**, 17 del sector ramader, 2 de l'Administració, 1 del Tercer Sector, 1 d'altres àmbits i 3 de l'organització.

Dona la benvinguda **Elisenda Guillaumes**, Directora General d'Agricultura i Ramaderia de la Generalitat de Catalunya i **Lluís Amat**, alcalde de la Vall d'en Bas. Per part de l'organització, va acompanyar la sessió **María Diaz de Quijano**, de l'Escola de Pastors de Catalunya. La conducció de la sessió la van realitzar **Xavier Carbonell i Mar Fàbregas** (de l'equip d'Arc Mediació Ambiental).

4. Territorialitzem el diagnòstic

Es va lliurar a totes les persones assistents un document amb una síntesi del diagnòstic de la ramaderia extensiva a Catalunya, com a punt de partida pel debat. Aquesta síntesi s'adjunta com **annex 1**. Es va fer la següent pregunta:

Quins problemes són determinants per tirar endavant l'activitat de ramaderia extensiva a les Comarques Gironines?

Durant el debat sobre el diagnòstic, es van fer les següents aportacions:

5.1. Sobre la baixa rendibilitat econòmica

- Baixos preus de venda. Això provoca una dependència dels ingressos de la PAC.
- Dificultats per a la comercialització del producte, degut als problemes identificats en els següents apartats (falta de teixit associatiu, falta de relleu generacional, normativa, comunicació cap a la societat, etcètera).

5.2. Sobre la falta de teixit associatiu

- Encara que la mentalitat ha canviat, no acaba de veure's un veritable associacionisme del sector.
- **En clau de proposta:**
 - Explorar altres models d'acompanyament al sector, com ara les cambres agràries franceses.
 - Reforç de l'aliança pastoral.

5.3. Sobre la falta de relleu generacional

- Manquen pastors. Aquesta problemàtica és encara més palesa quan es tracta d'una explotació holística.
- No es percep que hi hagi un recolzament institucional del sector com aposta de futur.

5.4. Sobre el conflicte amb la fauna salvatge

- Danys de la fauna salvatge (senllars, cabirols, cérvols,...) sobre els cultius farratgers, provocant un sobrecost a l'explotació (per adquirir aliments pel ramat o per protegir les finques).
- Insuficient vigilància i control de les poblacions de fauna salvatge.
- Transmissió de malalties (tuberculosi, sarna...). Es considera que el seguiment d'aquestes malalties sobre la fauna salvatge és deficient.
- Per una altra banda, no tothom confia plenament en la prova que s'utilitza sobre els ramats per detectar la tuberculosi i, donat que les conseqüències sobre la explotació són molt dures (la sospita que hi hagi un animal malalt comporta la paralització de l'explotació), es qüestionen si no s'haurien d'explorar altres mètodes.
- **En clau de proposta:**
 - Ajuts per reforçar la bioseguretat en explotacions extensives.
 - Infraestructures (com ara els abreujadors) on es puguin separar els animals dels ramats de la fauna salvatge quan l'ús sigui compartit.

5.5. Sobre l'aplicació de la PAC

- Es troba a faltar una major sinèrgia els ajuts ramaders i els ajuts forestals. Per exemple, es planteja que podria haver una convocatòria d'ajuts, des del sector forestal, dirigides al manteniment de pastures amb l'objectiu de realitzar estesades.
- De vegades, els ajuts arriben a explotacions que no estan realitzant cap aprofitament agrari ni ramader. Sent conscients que el sector ha pogut aguantar gràcies als ajuts de la PAC, es constata que la PAC també ha generat una certa especulació en el territori, i de vegades està dificultant l'accés a la terra i el relleu generacional. Una part dels beneficiaris dels ajuts van veient incrementant els seus drets i dificulten l'accés a la terra. Això també ha fet que vagin desapareixent explotacions petites.
- El coeficient d'admissibilitat penalitza qualsevol superfície amb una certa densitat i alçada de la vegetació arbustiva i arbòria. Això provoca que una bona part de les superfícies que utilitzen els ramats (marges, zones forestals, ...) no son elegibles per accedir als ajuts. Per una altra banda, molts pastos arbrats s'han passat a considerar superfície forestal dins el SIGPAC. La classificació es fonamenta en observacions per teledetecció i això no permet identificar si les finques tenen un ús ramader o no.
- Les petites explotacions i petits ramats han anat desapareixent, en part degut a les exigències de la PAC que, encara que s'han anat ajustant per mantenir-les (0,6 de productivitat, 50% d'ingressos del sector...) no sembla que hagi estat suficient per garantir la seva pervivència.

5.6. Sobre l'estricta normativa higiènic-sanitària

- Dificultats per accedir als ajuts per l'establiment de nous escorxadors (es requereix el dipòsit d'un aval, p.ex.
- Encara no s'ha materialitzat l'aplicació de mesures de flexibilitat en petits escorxadors i escorxadors mòbils i es segueixen tancant aquestes instal·lacions.

5.7. Sobre la dificultat d'accés als recursos

- Pèrdua de pastures per l'abandonament i manca de manteniment per part de la propietat.
- Resulta molt car obrir i recuperar pastures.
- Concentració de les terres en pocs propietaris que a més accedeixen als ajuts PAC sense forçosament treure un profit agrari o ramader.

- Concurrència competitiva davant altres usos més atractius (energies renovables, p.ex.).
- Dificultats per accedir a la vivenda, en part per la competència amb altres usos (turístic i segona residència principalment).
- Manca d'escorxadors i sales de desfer, que perjudica especialment a la producció ecològica, partint del fet que a més, els escorxadors existents no disposen sempre d'una línia en ecològic, fet que comporta elevats costos pels productors.
- Elevat coste de maquil·la.
- Insuficient personal especialitzat en escorxadors.
- Impossibilitat de fer cremes controlades.
- Dificultats per accedir als comunals per part de ramaders nouvinguts.
- **En clau de proposta:**
 - Eines per incentivar a la propietat (p.ex. valoració positiva a l'hora de donar algun tipus de subvenció en cas que s'estigui pasturant la finca, banc de terres, ajuts forestals orientats al sector ramader,...).
 - Possibilitat d'aprofitar les sales de desfer cinegètiques que tenen alguns municipis i plantejar obradors comunitaris o similars.
 - Explorar fórmules i iniciatives alternatives, inspirant-nos en altres països o en experiències anteriors (ex. recuperar els escorxadors com un servei públic, que podria ser supramunicipal).

5.8. Sobre el desconeixement del sector per part de la població civil

- Conflictes d'ús per falta de conscienciació de la població que visita les zones rurals sobre les activitats que es desenvolupen al medi. Fa falta pedagogia sobre el món rural.
- Està baixant el consum de carn, en part pels nous hàbits de consum i les noves sensibilitats.
- Falta diferenciació entre ramaderia extensiva i intensiva.
- Falta coneixement sobre la ramaderia extensiva i els valors que aporta al territori i a la societat. I aquesta tasca d'informació i sensibilització hauria d'arribar a les diferents edats, des de la infància.

5.9. Sobre la manca de formació

- Falten pastors especialitzats en altres maneres de gestionar les explotacions, com p.ex. sistemes holístics.

5.10. Altres

- Cada vegada hi ha menys diversitat d'espècies d'animals i de ramats. Es refereixen a que estan desapareixent els ramats d'ovelles i cabres. S'hauria d'analitzar si en part potser degut a que xoquen amb altres tipus d'explotació extensiva, com ara la ramaderia de boví o altres raons. La desaparició dels ramats d'oví i cabrum és perjudicial pel manteniment dels serveis ecosistèmics.
- Els impactes derivats del canvi climàtic obliguen a pensar en mesures d'adaptació (races més adaptades i resilients, gestió de l'aigua, model productiu, etcètera).
- Excessiva burocràcia, que dificulta l'exercici de la professió i comporta generalment la necessitat de contractar serveis externs.
- Excés de normatives sobre el sector per part de l'administració.
- El fet de no contemplar com extensives les explotacions d'oví i cabrum, ja que en aquestes comarques fredes en casi tots els casos s'han de tancar els animals uns mesos l'any.

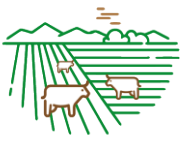
6. Priorització de les problemàtiques

Les persones participants van valorar cadascuna de les 9 agrupacions de problemàtiques a través d'una aplicació mòbil. Els resultats apareixen a continuació.

Priorització dels problemes...

Mentimeter

7. Propostes per eixos

María Diaz de Quijano, de l'Associació Rurbans-Escola de Pastors de Catalunya, va presentar l'estructura i continguts dels eixos proposats i es va adjuntar un document de treball, amb els objectius específics de cadascun dels eixos (annex 2).

Posteriorment, es va deixar una estona per a que, en petits grups, desenvolupessin propostes concretes d'actuacions o mesures a encaixar dins dels diferents eixos. A continuació apareixen les propostes generades en petits grups i en plenari.

7.1. Eix 1. Producció ramadera sostenible

1. Impuls als nous models productius de caràcter més holístic i sostenible.

Es tracta de promoure i potenciar el canvi de models productius (diversificació cultius, rotacions, potenciar altres cultius més permanents, fixadors de N – lleguminoses - , maneig holístic, agricultura regenerativa,...).

2. Creació d'un banc de terres

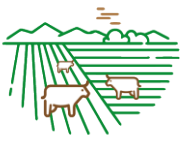
Banc de terres que permeti fer una oferta de la propietat de terrenys aptes per pastures.

3. Ajuts per millorar la bioseguretat en les explotacions d'extensiu

Ajuts per adquirir infraestructures per a la millora de la bioseguretat d'explotacions extensives.

4. Revisió dels ajuts de la PAC per a que s'orientin al manteniment de població en el món rural

Revisar els ajuts de la PAC, que realment s'orientin al manteniment de població en el medi rural, a la incorporació amb petits ramats. Per fer-ho, s'hauria de

garantir la subvenció de 1 UT i posar un topall per dalt. També estaria bé lligar les subvencions amb la qualitat del producte.

7.2. Eix 2. Cadena de valor

5. Recolzament a la venda directa

Recolzament a la venda directa, que suposa un esforç important pels productors.

6. Impuls a la compra pública d'aliments de producció extensiva (xai i cabrit)

Potenciar el consum de productes de ramaderia extensiva com el xai i el cabrit, impulsant la seva inclusió dins dels menús escolars, hospitals, residències...

7. Creació d'escorxadors de baixa capacitat, sales de desfer i obradors, públics

Potenciar escorxadors de baixa capacitat, sales de desfer i obradors, que tinguin totes les línies (boví, oví-cabrum i aus), que incloguin també una secció de productes ecològics i que l'administració es faci càrrec (que siguin públics)

8. Explorar fórmules alternatives per disposar del servei d'escorxador de proximitat

Es tracta d'analitzar la viabilitat d'alternatives, com ara l'adaptació de locals per un ús compartit, o la creació de mòduls per sacrificar animals de ramaderia extensiva dins les sales cinegètiques municipals...

7.3. Eix 3. Gestió del territori

9. Creació d'una línia d'ajuts per fer estassades i recuperar pastures.

Els ajuts existents no tenen en compte l'activitat forestal lligada amb l'activitat ramadera, cal prioritzar ajuts a les neteges de sotabosc i recuperar les pastures

l·ligades a l'activitat ramadera extensiva. Es podria gestionar des de les associacions de propietaris. Les podria demanar tant la propietat com el ramader, però estarien vinculades a que hi hagués activitat ramadera. Analitzar models existents, com ara l'escorxador instal·lat al Lluçanés.

10. Foment de la gestió forestal que beneficiï la ramaderia extensiva.

Es tractaria d'oferir incentius (com ara l'agilització dels tràmits) per tal d'incentivar que es faci una gestió forestal que beneficiï la ramaderia extensiva. També es planteja que es pugui obligar a portar a terme una gestió forestal activa.

7.3. Eix Transversal 1. Participació i governança

11. Simplificació, flexibilització i agilització de les tasques burocràtiques

12. Incorporació de la propietat forestal (privada i pública), com agents actius en la ramaderia extensiva

13. Reforç de l'aliança pastoral o creació d'una nova estructura de coordinació del sector ramader extensiu.

Crear una associació o estructura de coordinació del sector ramader extensiu o reforçar les existents (aliança pastoral) que treballi essencialment en 3 línies: diferenciació de la ramaderia extensiva de la intensiva, increment del coneixement de la societat sobre el sector i dinamització del sector.

7.4. Eix Transversal 2. Valorització, comunicació i promoció

14. Definició i regulació del producte de proximitat

Regulació del producte de proximitat per a que es pugui diferenciar realment. Es considera que hi ha un engany al consumidor, a través de l'etiquetatge i a través de la indefinició dels conceptes proximitat o circuit curt. Ha de quedar més clara la diferenciació d'un producte de proximitat, però per fer-ho, s'ha de definir molt bé. També s'ha d'incloure informació sobre la traçabilitat dels productes.

15. Impuls a campanyes informatives sobre els valors ecosistèmics dels productes de la ramaderia extensiva

Campanyes informatives (a les escoles i mitjans de comunicació) sobre els valors ecosistèmics dels productes de ramaderia extensiva i els beneficis que aporta l'activitat al món rural.

16. Campanyes per difondre les diferències dels productes de la ramaderia extensiva

Programes/campanyes d'impacte a nivell dels mitjans de comunicació, amb missatges clars i contundents sobre les diferències dels productes. Es posa com exemple les campanyes que es fan de prevenció d'accidents de tràfic o la participació en programes d'impacte (com els caçadors de bolets). En tot cas, han de ser campanyes amb missatges clars i contundents.

17. Campanyes de comunicació i sensibilització que connectin al consumidor urbà amb el món rural

Propostes per connectar realment al consumidor urbà al món rural, potser a partir de la millora d'iniciatives com benvinguts a pagès. Tenir en compte aspectes com l'increment del veganisme, que està fent que la bretxa encara sigui més gran.

7.5. Eix Transversal 3. Recerca, coneixement i innovació

18. Promoure estudis sobre els beneficis de la ramaderia extensiva i el seu rol de segrestador de carboni

19. Transferència de coneixements i formació sobre bioseguretat en extensiu

20. Definició d'estratègies per a l'adaptació de les explotacions d'extensiu al canvi climàtic.

La ramaderia extensiva no s'escaparà als efectes del canvi climàtic. Cal definir models productius i de diversificació que facin les explotacions més adaptables al canvi climàtic. Definits aquests models, cal fomentar amb polítiques públiques i ajuts el canvi de model. També cal fomentar la transferència de coneixements als productors

8 de novembre de 2021